

Forskerforum

Ralf Hemmingsen, rektor ved Københavns Universitet, kan snart få færre masterstudenter å ønske velkommen. Foto: Jens Fink-Jensen.

Stillingsannonser

Forskningsleder i spennende tverrfaglig miljø

Undervisningsstilling i psykologi

Direktør

Postdoktor i samfunnsfag
Se alle stillinger

Mest lest

Vil overstyre akademia

Vil overstyre akademia

Det offentlige Danmark er mett på akademikere. Nå går regjeringens kvalitetsutvalg inn for en radikal yrkesretting mot privat sektor.

Andreas Høy Knudsen

11.06.2014

– Det er på høy tid at vi diskuterer tilpasninger av utdanningssektoren, slik at det finnes arbeid for alle dem som ikke vil få arbeid i offentlig sektor, sier Jørgen Søndergaard. Han er leder av et regjeringsoppnevnt utvalg i Danmark som nå anbefaler en grunnleggende praksisretting av akademiske studier. Bare de siste seks årene har opptaket til høyere utdanning økt med 50 prosent i Danmark, og de neste årene vil minst 20 000 mastergradskandidater slippes ut på arbeidsmarkedet hvert år. Ifølge Søndergaard vil offentlig sektor ta imot høyst 5000 av disse.

- Det er utenkelig at 30 prosent av en ungdomsårgang skal strebe mot akademisk spesialisering, sier Jørgen Søndergaard. Foto: Ole Bo Jensen

Fakta

Kvalitetsutvalget i Danmark

- regjeringsutvalg for kvalitet og relevans i videregående utdanning, ledet av Jørgen

– **For mange****masterstudenter**

Danske studenter har i dag rett til opptak på toårig kandidatutdanning (mastergrad) etter fullført treårig bachelorgrad. I sin første rapport, som ble publisert i mai, foreslår kvalitetsutvalget å kutte denne rettigheten, samtidig som kandidatutdanningen gjøres ettårig og bachelorgraden utvides til fire år.

Søndergaard, norsk medlem Ivar Bleiklie
 ◦ utreder tiltak for at akademikere skal få relevant jobb når offentlig sektor slutter å vokse
 ◦ foreslår fireårig bachelor og ettårig master, begge med yrkesretting
 ◦ foreslår mer sentral dimensjonering av utdanningene

– Vi har sett at dagens danske ordning med rett til mastergrad gjør at institusjonene tar inn for mange studenter på dette nivået. Hele det høyere utdanningssystemet blir influert av et akademisk ideal, der målet er å ta doktorgrad. Man har godt av å bli frigjort fra denne formen for akademisering, sier det norske utvalgsmedlemmet Ivar Bleiklie. Han er professor i administrasjons- og organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen og er den i utvalget som har forsket og publisert mest på utdanningsvitenskap.

– Kvalitetsutvalget gjør et nybrottsarbeid, og dette er første gang jeg har sett at et lands regjering tenker systematisk gjennom det høyere utdanningssystemets forhold til arbeidsmarkedet i et samfunn med masseutdanning, sier Bleiklie. Han viser til at den dominerende tankegangen i både Danmark og Norge hittil har vært å planlegge for ubegrenset vekst i arbeidsstokkens utdanningsnivå.

– Men dette vil endre seg. Vi må forholde oss til en situasjon der deler av arbeidsmarkedet nærmer seg en metning av akademikere, sier Bleiklie.

Sentral styring

Det danske utdanningssystemet opererer ikke i tilstrekkelig takt med arbeidslivet, ifølge utvalgsleder Søndergaard. Når alle utdanningsstedene utvider sine tilbud innenfor populære studier uten at studentene har en relevant jobb å se fram mot, oppstår et behov for sterkere sentralstyring av utdanningstilbudet, mener han.

– Det er vanskelig å svare på hvem som skal styre dimensjoneringen av høyere utdanning, men det er tydelig at institusjonene mangler forutsetning for å koordinere studietilbudene innbyrdes, sier Søndergaard. Han viser til at danske institusjoner har vekst i utdanninger som primært er rettet mot offentlig sektor, slik som samfunnsvitenskap og humaniora, mens veksten burde være rettet mer mot privat sektors behov for yrkesrettet kompetanse innenfor fag som økonomi, administrasjon og realfag.

Allerede fra neste år vil Danmarks regjering sette en øvre terskel for studentopptak til godkjente utdanninger.

– Vi anbefaler å kapasitetsstyre høyere utdanning på områder hvor

*Vi er
ikke interessert
i å få
beskåret vår
autonomi.*

det har utviklet seg en markant ubalanse mellom antallet kandidater og muligheten til å få relevant arbeid, sier Søndergaard.

– Spiller hasard

Kollegiet av danske rektorer, ledet av Ralf Hemmingsen ved Københavns Universitet, kritiserer kvalitetsutvalgets forslag om at flere med fireårig bachelorutdanning skal ut på arbeidsmarkedet, mens færre skal ta mastergrad.

– Kvalitetsutvalget spiller hasard med unge menneskers framtid, og jeg har vanskelig for å forstå at et kunnskapssamfunn har bruk for arbeidskraft med mindre utdanning, sier Hemmingsen i en pressemelding. Rektorkollegiet er imidlertid enig i at utdanningene må dimensjoneres bedre i forhold til arbeidsmarkedet. Derfor presenterte rektorene nylig et forslag om å bruke statistikk for arbeidsledighet til å bestemme hvor mange studenter som skal tas opp på de forskjellige utdanningene. Dette blir gjeldende fra høsten 2015.

– Når det er så markant politisk fokus på dette temaet, ville det være nærmest uforsvarlig ikke å bidra med noe fornuftig, sier Hemmingsen.

Kvalitetsbegrepet

I tillegg til å foreslå endringer i utdanningsstrukturen skal kvalitetsutvalget prøve å utvikle kvantifiserbare kvalitets- og relevansindikatorer. Målet er å definere hva som skal til for å få høy faglig kvalitet i undervisningen og intensive utdanningsforløp.

– Det er i dag store forskjeller mellom hva studentene får igjen fra de ulike utdanningene, og det er stor variasjon mellom hvor mye tid studentene bruker på sin utdanning. Dette påvirker hvor godt de senere gjør det i arbeidslivet, sier Bleiklie. Han understreker at dette er hans personlige synspunkt – han ønsker ikke å forskuttere hva utvalget vil konkludere om utdanningenes innhold og kvalitet.

– Men vi forholder oss til kvalitet på et nasjonalt nivå og fokuserer blant annet på undervisningsinnsats og studentenes arbeidsinnsats og studieintensitet, sier Bleiklie.

Avviser norsk relevans

Bleiklie tror at kvalitetsutvalgets arbeid vil føre til endringer i dansk høyere utdanning:

– Gitt situasjonen på framtidens arbeidsmarked vil det bli veldig dramatisk om man ikke foretar seg noe. Selv om Norge ikke er i samme situasjon som Danmark fordi vi ikke har den samme metningen av akademikere, er det god grunn til å la seg inspirere av utvalgets arbeid og tenke gjennom de samme problemstillingene knyttet til veksten i norsk høyere utdanning. Professor Kjell Gunnar Salvanes ved Norges Handelshøyskole er medlem av den norske produktivitetskommissjonen, en offentlig kommisjon oppnevnt av Regjeringen for å fremme forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi. Salvanes mener den danske debatten om hvorvidt utdanningsinstitusjonene svarer på det private arbeidsmarkedets behov, har liten verdi i norsk sammenheng.

– Dersom Danmark skulle gå inn for en dimensjonering av utdanninger basert på statistikk over hvor mange som får relevant arbeid etter eksamen, er dette en modell som gir liten mening i Norge. Hos oss ser vi allerede ut til å ha en god match mellom utdanningssystemet og arbeidslivets behov, sier Salvanes. Han

understreker at utdanning er en viktig del av produktivitetskommisjonens arbeid i Norge.

Norske kandidater får jobb

Rektor ved Universitetet i Oslo Ole Petter Ottersen sier norske universitetsledere følger nøye med på hva som skjer i Danmark. Han mener i likhet med Salvenes at den danske debatten ikke er overførbar til Norge.

– Universitetene og høyskolene ønsker naturligvis å rekruttere flere ungdommer til de fagene samfunnet nå har et underdekt behov for, slik som matematisk-naturvitenskapelige fag og enkelte språkfag. Men jeg tror jeg kan si på vegne av alle universitetsrektorene at vi ikke er interessert i å få beskåret vår autonomi, sier Ottersen. Han viser til arbeidsmarkedsundersøkelser som tyder på at kandidater fra de norske universitetene kommer i jobb.

– Vi følger nøye med på hvilke studenter som kommer i relevant arbeid, og hvor lang tid det tar, men ungdommen må følge sine egne ambisjoner og tanker om hva de vil utdanne seg til, sier Ottersen.

Relaterte saker

Svensk kvalitetssikring: Ikke godkjent
[Les mer »](#)

- Spiller hasard med unge menneskers fremtid
[Les mer »](#)

Yale-president til MOOC-selskap
[Les mer »](#)

Mindre til forskning
[Les mer »](#)

Flere iranske forskere til Norge
[Les mer »](#)

Boikotter ugandisk universitet
[Les mer »](#)

Copyright © 2011 Forskerforum

REDAKTØR: [Kjetil A. Brottveit](#) UTGIVER: [Forskerforbundet](#) KONTAKT: [Redaksjonen](#)